

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Статтю присвячено дослідженню міжнародно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки. Встановлено, що екологічна безпека базується на принципах, закладених у Декларації щодо навколишнього середовища й розвитку, прийнятій на Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку від 14 червня 1992 року в Ріо-де-Жанейро, однак вперше як об'єкт правового регулювання з'являється в резолюціях Генеральної Асамблеї ООН від 5 грудня 1986 р. і 7 грудня 1987 р., присвячених питанням припинення перегонки у озброєнні і ядерного роззброєння. Доведено, що паралельно, на міжнародному рівні, формується й низка нормативно-правових документів, у яких термін «екологічна безпека» не згадується, проте на підставі положень, закріплених у Декларації Ріо-де-Жанейро, та наукових підходів щодо визначення сутності екологічної безпеки вважається, що такі документи закладають основи механізму забезпечення екологічної безпеки. У роботі підтримується наукова ідея про необхідність розробки на міжнародному рівні єдиного нормативного акту, присвяченого питанням забезпечення екологічної безпеки.

Ключові слова: екологічна безпека, забезпечення екологічної безпеки, міжнародно-правове регулювання, класифікація, нормативно-правові акти, Екологічна Конституція Землі.

Краснова Юлія Андріївна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. академіка В. З. Янчука, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Екологічна криза призвела до становлення міжнародного права навколишнього середовища як нової галузі міжнародного публічного права. Це найбільша частина міжнародного права, що динамічно розвивається, під якою розуміється сукупність міжнародно-правових принципів і норм, які становлять особливу галузь міжнародного права і регулюють відносини між його суб'єктами щодо охорони навколишнього середовища від шкідливих впливів і раціонального використання її окремих елементів з метою забезпечення найкращих умов життя нинішнього і майбутнього покоління людей.

Однак, вирішення національних і міжнародних екологічних проблем у сучасному світі вимагає інтегрованих підходів для встановлення більш досконалої системи міжнародних екологічних відносин. Тому розвиток міжнародного права має відбуватися з врахуванням концептуальних ідей, наприклад, таких як сталий розвиток і справедливість між поколіннями

і всередині покоління (intergenerational and intragenerational equity). Можна припустити, що в майбутньому реалізація подібних концепцій матиме неабиякий вплив на міжнародне право.

Однією з таких концептуальних ідей є концепція екологічної безпеки, яка передбачає розгляд екологічних проблем у контексті національної або міжнародної безпеки. Незважаючи на всі зусилля, що робляться, при існуючому стані міжнародних відносин процес деградації навколишнього середовища не сповільнюється, а прогресує і стає реальною загрозою безпеці. Тому сьогодні, як ніколи раніше, необхідна перебудова міжнародних відносин із тією метою, щоб надати вирішенню екологічних проблем вищий пріоритет. Безпека високо цінується серед усіх проблем, з якими стикається людство. Розгляд екологічних проблем у контексті безпеки реально відображає серйозність екологічної кризи й передбачає встановлення нового світового порядку щодо використання природних ресурсів та захисту навколишнього середовища, взаємодії людини і природи. Так як все більш очевидною стає міжнародна взаємозалежність, то досягнення національної екологічної безпеки є неможливим за відсутності екологічної безпеки інших держав. Це диктує необхідність створення глобальної, міжнародної структури екологічної безпеки.

Слід зазначити, що питання правового забезпечення екологічної безпеки є дискусійним і виступає об'єктом не одного наукового дослідження, проте проблемам його визначення на міжнародному рівні присвячені лише

окремі роботи, в основу яких покладені праці В. І. Андрейцева, Г. І. Балюк, Н. Р. Малишевої, Ю. С. Шемшученка тощо. Проте, ці роботи не містять комплексного підходу до дослідження визначеної проблематики. У зв'язку з цим, метою нашого наукового дослідження є аналіз міжнародно-правових норм, які за об'єктом правового регулювання спрямовані на забезпечення екологічної безпеки, що дасть можливість визначитися з їх межами та з формулюванням обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення вітчизняної політики в цьому напрямку.

Вважається, що першим міжнародним нормативним документом, у якому було закріплено термін «екологічна безпека», є Декларація щодо навколишнього середовища й розвитку, прийнята на Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку, яка відбулася 14 червня 1992 року в Ріо-де-Жанейро. У Декларації проголошено 27 принципів, що широко застосовуються і сьогодні. Серед них у світлі досліджуваної теми слід зазначити такі: 1) світ, розвиток і охорона навколишнього середовища взаємопов'язані; 2) турбота про людину є центральною ланкою в діяльності щодо забезпечення сталого розвитку; 3) люди мають право жити в доброму здоров'ї та плідно трудитися в гармонії з природою; 4) держави приймають ефективні законодавчі акти в галузі охорони навколишнього середовища; 5) захист навколишнього середовища на благо нинішнього й майбутніх поколінь; 6) забезпечення екологічної безпеки; 7) контроль за дотриманням міжнародних договорів з охорони навколишнього середовища тощо.

Ці та інші принципи заклали основу для забезпечення світовою спільнотою і окремими державами сталого розвитку правовими та іншими засобами.

Спеціальним об'єктом правового регулювання на міжнародному рівні екологічна безпека стала у відповідних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН від 5 грудня 1986 р. і 7 грудня 1987 р. Зі змісту вказаних документів випливає, що захист і поліпшення довкілля, раціональне використання природних ресурсів тісно пов'язані із забезпеченням міжнародної безпеки у всіх її аспектах, припиненням перегонів у озброєнні і роззброєнням, у першу чергу ядерним [1, с. 49–53].

У цей же час на нараді Постійного консультативного комітету країнок-членів Організації Варшавського Договору (1987 р., травень) країнами Радянського Союзу пропонуються основні положення концепції міжнародної екологічної безпеки, як складової всеосяжної системи міжнародної безпеки, що були сформульовані в Комюніке Берлінської наради [1, с. 50]. Взаємозв'язок екологічної та міжнародної безпеки переконливо показано і в статті М. С. Горбачова «Реальність і гарантії безпечного миру» [2].

Позитивні тенденції у сфері міжнародної екологічної безпеки отримали закріплення і в Меморандумі соціалістичних країн, поширеному на 42-ій сесії Генеральної Асамблеї ООН, а також у проекті резолюції «Міжнародна екологічна безпека» (1987 р., 30 жовтня), представленому на сесії делегаціями Чехословаччини та УРСР [3].

Подальший розвиток концепція міжнародної екологічної безпеки отримала на Нараді Політичного консультативного комітету держав-учасниць Варшавського Договору (Варшава, 1988 р., червень). На цій нараді було прийнято важливий документ щодо питань забезпечення екологічної безпеки — «Наслідки гонки озброєнь для довкілля та інші аспекти екологічної безпеки» [4, с. 305]. У ньому визначено основи концепції міжнародної екологічної безпеки, покликаної сприяти стійкому й безпечному розвитку всіх держав і створенню сприятливих умов для життя кожного народу і кожної людини. Важливо відзначити і розроблену державами-учасницями Варшавського Договору програму термінових дій щодо забезпечення екологічної безпеки на основі відкритої міжнародної співпраці. Ця програма дій держав слугує прикладом нового екологічного мислення в міжнародній політиці.

У той же час на міжнародному рівні формується й низка нормативно-правових документів, у яких термін «екологічна безпека» не згадується, проте на підставі положень, закріплених у Декларації Ріо-де-Жанейро, та наукових підходів щодо визначення сутності екологічної безпеки вважається, що такі документи закладають основи механізму забезпечення екологічної безпеки.

Зважаючи на велику кількість і різноманітність договорів щодо забезпечення на міжнародному рівні екологічної безпеки, їх аналіз слід здійснювати, спираючись на класифікацію відповідних джерел за предметом регулювання. У літературі

з міжнародного права навколишнього середовища прийнято поділяти джерела цієї галузі права за типами природних ресурсів [5, с. 336; 6, с. 398–410]. Однак, для міжнародного права екологічної безпеки такий поділ вважаємо малопродуктивним. Найбільш прийнятною видається класифікація відповідних джерел за рівнем відносин, що підлягають міжнародно-правовому регулюванню, а саме поділ на:

а) акти щодо забезпечення глобальної екологічної безпеки, відвернення катастроф загальнопланетарного масштабу;

б) акти щодо попередження транскордонного впливу діяльності під юрисдикцією та контролем однієї держави на довкілля інших держав;

в) акти щодо забезпечення екологічної безпеки певних регіонів.

Окремим блоком слід розглядати джерела міжнародного права екологічної безпеки, якими запроваджуються механізми гарантування відповідного права шляхом встановлення: прав громадськості на інформацію, участь у прийнятті екологічно важливих рішень, доступ до правосуддя, міжнародної відповідальності та компенсації за екологічну шкоду; моніторингу стану навколишнього середовища та міжнародної оцінки впливу на нього тощо.

Розглянемо ці види джерел більш детально.

1. Акти щодо забезпечення глобальної екологічної безпеки, відвернення екологічних катастроф загальнопланетарного масштабу.

Такі проблеми, як зміна клімату (парниковий ефект і пов'язане з ним глобальне потепління), руйнування

озонового шару, вичерпання природних ресурсів (у першу чергу, питної води, лісу) та біологічних ресурсів планети (зниження біорізноманіття, опустелювання тощо) мають глобальний характер. В їх успішному вирішенні зацікавлені всі держави і всі жителі планети Земля. Для попередження (призупинення, уповільнення) відповідних процесів світове співтовариство вдається до розроблення й ухвалення спільних стратегій, здатних поставити заслін поширенню небезпечних екологічних тенденцій або ж ліквідувати наслідки тих негативних процесів, які вже охопили нашу планету.

Міжнародні документи цієї групи (умовно «технократичного» змісту) мають на меті приборкати екологічні ефекти НТП, поставити в певні правові рамки процес економічного зростання.

Хотілося б підкреслити важливу особливість сучасних міжнародних договорів з питань глобальної екологічної безпеки, пов'язану зі зміною їх характеру. Вони все більш враховують різнопланові інтереси різних груп держав, у першу чергу тих, що розвиваються. Простежується чітка тенденція: від конфронтаційного характеру міжнародних документів 60-х – 70-х ХХ ст. — до спроб «слухати і чути один одного», шукати компроміси і зближувати позиції наприкінці 90-х років ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Цільові настанови виживання людства народжують і нові підходи до міжнародних відносин держав у цій царині. З певною мірою умовності можна говорити навіть про те, що у сфері забезпечення глобальної

екологічної безпеки, як і в цілому в міжнародних екологічних відносинах, йдуть у минуле ще вчора не порушні ознаки міжнародних договорів: їх симетричність, рівність сторін договору і т. п. Розвинені країни все частіше вимушені йти на поступки країнам, що розвиваються (особливо у фінансово-економічному плані), для того, щоб отримати від останніх ухвалення ними міжнародних зобов'язань з питань забезпечення екологічної безпеки. Для ілюстрації цієї тези досить вивчити міжнародні документи, прийняті на саміті 1992 р. у Ріо-де-Жанейро (Декларація Ріо-де-Жанейро, Порядок денний на XXI ст., Конвенція про біорізноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімату та інші), коли країни, що розвиваються, добилися від розвинутих країн значних фінансово-економічних поступок і преференцій, погодившись узяти на себе зобов'язання щодо забезпечення екологічної безпеки, зокрема, шляхом не винищення природних ресурсів, що знаходяться під їх суверенітетом.

До міжнародних нормативних актів цієї категорії належать:

а) Конвенція про охорону озонного шару (Відень, 1985 р.) та Монреальський протокол до неї про речовини, що руйнують озонний шар (1987 р.);

б) Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) і Кіотський протокол до неї про обмеження і скорочення викидів парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом, а також інших речовин, що приводять або можуть привести до змін клімату (1997 р.);

в) Конвенція про біологічне різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 5 червня 1992 р.) та протоколи до неї: Картахенський протокол про біобезпеку від 22 січня 2000 року; Нагойський протокол регулювання доступу до генетичних ресурсів та спільного використання на справедливій та рівній основі вигод від їх застосування від 29 жовтня 2010 р.; Нагойсько-Куала-Лумпурський Додатковий протокол про відповідальність і відшкодування за шкоду до Картахенського протоколу про біобезпеку від 15 жовтня 2010 р.;

г) Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (Стокгольм, 22 травня 2001 р.);

д) Міжнародна угода з тропічної деревини, укладена в ході Конференції ООН з питань торгівлі та розвитку (Женева, 27 січня 2006 р.);

е) Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та / або опустелювання, особливо в Африці (Париж, 17 червня 1994 р.);

є) Конвенція про заборону військового чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 10 грудня 1976 р.

2. Акти щодо попередження транскордонного впливу діяльності під юрисдикцією та контролем однієї держави на довкілля інших держав.

Слід зазначити, що більшість міжнародно-правових інструментів розроблялися під егідою Європейської Економічної Комісії ООН, хоча їх учасницями стали держави не лише регіону ЄЕК. Саме в надрах ЄЕК

були вперше напрацьовані й концептуальні засади транскордонних впливів на навколишнє середовище. Серед найважливіших багатосторонніх міжнародних договорів цієї групи слід проаналізувати такі:

а) Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (Женева, 13 листопада 1979 р.) і протоколи до неї: 1) Протокол, що стосується довгострокового фінансування Спільної програми спостереження й оцінки поширення забруднювачів повітря на великі відстані в Європі (ЄМЕП) (Женева, 28 вересня 1984 р.); 2) Протокол про скорочення викидів сірки або їх транскордонних потоків принаймні на 30 відсотків (Гельсінкі, 8 липня 1985 р.); 3) Протокол про обмеження викидів окислів азоту або їх транскордонних потоків (Софія, 31 жовтня 1988 р.); 4) Протокол стосовно подальшого скорочення викидів оксидів сірки (Осло, 14 червня 1994 р.); 5) Протокол про контроль за викидами стійких органічних сполук та їх транскордонними потоками (Женева, 18 листопада 1991 р.); 6) Протокол про важкі метали (Орхус, 24 червня 1998 р.); 7) Протокол про стійкі органічні забруднювачі (Орхус, 24 червня 1998 р.); 8) Протокол про боротьбу з підкисленням, евтрофікацією та приземним озonom (Гетельборг, 30 листопада 1999 р.);

б) Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22 березня 1989 р.;

в) Конвенція про транскордонний вплив промислових аварій (Гельсінкі, 17 березня 1992 р.);

г) Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків

та міжнародних озер (Гельсінкі, 17 березня 1992 р.);

д) Міжнародна конвенція щодо запобігання забрудненню моря нафтою (1954 р.);

е) Міжнародна конвенція щодо втручання у відкритому морі у випадку аварій, які призводять до забруднення нафтою (1969 р.);

є) Міжнародна конвенція щодо запобігання забрудненню із суден (1973 р.);

ж) Міжнародна конвенція щодо забезпечення готовності на випадок забруднення нафтою і боротьби з нею (1990 р.);

з) Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та інших матеріалів (1972 р.);

і) Женевська конвенція про відкрите море (1958 р.) та ін.

3. Акти щодо забезпечення регіональної екологічної безпеки.

Регіональна екологічна безпека є складовою частиною і неодмінним компонентом глобальної екологічної безпеки. Разом із локальними та національними заходами екологічного убезпечення, від заходів, які здійснюються на регіональному рівні, великою мірою залежить формування міжнародно-правового режиму екологічної безпеки. Політико-правові інструменти регіональної екологічної безпеки створюються та реалізуються на різних рівнях. Системоутворюючими при цьому можуть бути географічні, економічні регіони, басейни морів чи великих рік, гірські масиви тощо. Розглянемо кілька таких інструментів, що є важливими для України і в яких наша держава бере безпосередню участь.

а) Конвенція про захист Чорного моря від забруднення (Бухарест, 21

квітня 1992 р. та протоколи до неї: 1) Протокол про захист морського середовища Чорного моря від забруднення з наземних джерел (Бухарест, 21 квітня 1992 р.); 2) Протокол про співробітництво у боротьбі із забрудненням морського середовища Чорного моря нафтою та іншими шкідливими речовинами у надзвичайних ситуаціях (Бухарест, 21 квітня 1992 р.); 3) Протокол про захист морського середовища Чорного моря від забруднень, викликаних похованням (Бухарест, 21 квітня 1992 р.); 4) Протокол про збереження біорізноманіття та ландшафтів Чорного моря (Софія, 14 червня 2002 р).

Стимулююче значення для подальшого розвитку регіонального співробітництва у цій сфері має прийнята в 1974 р. ЮНЕП Програма регіональних морів (NOWPAP) [7]. Вона охоплює 11 регіонів — Середземне, Чорне, Червоне, Карибське, Північне море, Аденську Перську, Оманську та інші затоки тощо.

б) У рамках цієї програми в 1976 р. у Барселоні була підписана рамкова Конвенція про охорону Середземного моря від забруднення. Вона передбачає як загальні домовленості між сторонами, так і їх конкретизацію у відповідних протоколах до конвенції. Це, зокрема, протоколи: про захоронення (1976 р.); про співробітництво у боротьбі із забрудненням моря нафтою та іншими шкідливими речовинами в надзвичайних випадках (1976 р.); про запобігання забрудненню моря скидами із суден та літальних апаратів (1976 р.); про захист від забруднення моря з наземних джерел (1980 р.).

На необхідність розвитку регіонального морського співробітництва було вказано і в Міжнародній конвенції з морського права. Відповідно до ст. 197 держави співробітничать на глобальній, а коли це доцільно, і на регіональній основі безпосередньо або через компетентні міжнародні організації у формуванні чи розробці міжнародних норм, стандартів, рекомендованої практики і процедур з метою захисту і збереження морського середовища з урахуванням характерних регіональних особливостей.

Уже після прийняття Міжнародної конвенції з морського права були укладені: Боннська угода про співробітництво у боротьбі із забрудненням Північного моря нафтою та іншими шкідливими речовинами (1983 р.); Картахенська конвенція щодо захисту та розвитку морського середовища регіону Карибського моря (1983 р.); Найробійська конвенція про захист, раціональне використання й освоєння морського і прибережного середовища в регіоні Східної Африки (1985 р.); Нумеанська конвенція про охорону природних ресурсів і навколишнього середовища регіону південної частини Тихого океану (1986 р.), Гельсінська конвенція по захисту морського середовища району Балтійського моря (нова редакція, 1992 р.) тощо.

в) Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат (Київ, 22 травня 2003 р.) та протоколи до неї:

1) Протокол про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття (Бухарест, 19 червня 2008 р.); 2) Протокол про стале управління лісами (Братислава, 27 травня 2011 р.).

4. Акти міжнародного права, якими запроваджуються механізми гарантування екологічної безпеки.

Ця група міжнародно-правових інструментів передбачає встановлення різного роду механізмів для забезпечення екологічної безпеки на глобальному чи регіональному рівнях. Відповідні механізми включають міжнародну оцінку впливу на довкілля, гарантування участі громадськості на всіх стадіях прийняття екологічно важливих рішень, міжнародної відповідальності й відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушень міжнародних норм екологічної безпеки тощо.

Акти цієї групи є найбільш численними і різнохарактерними. Коротко розглянемо лише деякі з них, що є найбільш дієвими у відповідній сфері.

а) Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Еспо, 25 лютого 1991 р.) та Протокол щодо стратегічної екологічної оцінки до неї (Київ, 21 травня 2003 р.);

б) Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища (Орхус, 25 червня 1998 р.);

в) Протокол про цивільну відповідальність та компенсацію за шкоду, заподіяну транскордонним впливом промислових аварій на транскордонні води до Конвенції 1992 року з охорони і використання транскордонних водотоків і міжнародних озер і до Конвенції 1992 року про транскордонний вплив промислових аварій від 01.05.2003 р.

Наведений протокол є далеко не поодиноким міжнародно-правовим інструментом, що передбачає встановлення суворої (абсолютної, об'єктивної) відповідальності оператора, а в деяких випадках — держави за шкоду, заподіяну під юрисдикцією однієї держави, навколишньому середовищу або суб'єктам на території (під юрисдикцією) іншої держави.

Насамперед йдеться про діяльність, пов'язану з використанням об'єктів підвищеної небезпеки (повітряних та морських суден, космічних апаратів, атомних станцій тощо). У низці таких договорів слід назвати: Міжнародну конвенцію про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою (1969 р.); Конвенцію про цивільну відповідальність за шкоду, спричинену при перевезенні небезпечних вантажів автомобільним, залізничним та внутрішнім водним транспортом (1989 р.); Конвенцію про цивільну відповідальність за шкоду від діяльності, небезпечної для навколишнього природного середовища (1993 р.); Конвенцію про попередження забруднення моря викидами відходів та інших матеріалів (1972 р.); Брюссельську конвенцію про відповідальність операторів ядерних суден (1962 р.); Паризьку конвенцію про відповідальність перед третьою стороною в галузі атомної енергії (1960 р.); Віденську конвенцію про цивільну відповідальність за ядерну шкоду (1963 р.); Брюссельську конвенцію про цивільну відповідальність у галузі морських перевезень розщеплюваних матеріалів (1971 р.) та деякими іншими міжнародно-правовими актами.

У зв'язку зі значним обсягом міжнародно-правових норм, спрямованих на врегулювання питання забезпечення екологічної безпеки, Україна як член міжнародної спільноти виступила з ініціативою щодо розроблення єдиного міжнародного нормативного акту, який би комплексно визначав стратегію природоохоронної та антропоохоронної діяльності, т. з. «Екологічної Конституції Землі» [8; 9, с. 12–20]. Підтримуємо таку наукову позицію і вважаємо, що прийняття такого документу зможе подолати колізії та дефекти вітчизняного законодавства в частині визначення таких понять, як «раціональне природокористування», «охорона навколишнього природного середовища» та «екологічна безпека», а також припинити наукові суперечки щодо наявності (відсутності) забезпечення екологічної безпеки як окремого напряму правового регулювання.

Список використаних джерел:

1. Кириленко В. П. Принцип экологической безопасности в современном международном праве / В. П. Кириленко // Правоведение. — 1989. — № 3. — С. 49–53.
2. Горбачев М. С. Реальность и гарантии безопасного мира / М. С. Горбачев // Право. — 1987. — 17 сентября.
3. Міжнародна екологічна безпека: проект резолюції Генеральної Асамблеї

ООН від 30 жовтня 1987 року // UN Doc. A/C.2/42/L.34. 1987. 30 oct.

4. Последствия гонки разоружения для окружающей среды и другие аспекты экологической безопасности // Ежегодный доклад директора-исполнителя ЮНЕП. Найроби, 1987. — 437 с.

5. Кравченко С. М., Андрусевич А. О., Бонайн Дж. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища. — Львів : Вид. центр ЛНУ, 2002. — 336 с.;

6. Суєтнов Є. П. Міжнародно-правова охорона навколишнього природного середовища // Розділ XXI підручника Екологічне право. За ред. проф. Гетьмана А. П. — Харків, Право. — 2013. — С. 398–410.

7. NOWPAP.NorthwestPacificActionPlan // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.nowpap.org/document.php>

8. Україна ініціює створення Екологічної Конституції Землі // Електронний ресурс. — Режим доступу : <http://health.unian.ua/country/665607-ukrajina-initsiyue-stvorenyua-ekologichnoji-konstitutsiji-zemli.html>

9. Малишева Н. Р. Состояние и основные тенденции развития международного права окружающей среды // Міжнародне право навколишнього середовища: стан та перспективи розвитку. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. — К. : ТОВ «Видавництво географічної літератури «Обрії», 2010. — С. 12–20.

Краснова Ю. А. Международно-правовое регулирование обеспечения экологической безопасности

Статья посвящена исследованию международно-правового регулирования обеспечения экологической безопасности. Установлено, что экологическая безопасность базируется на принципах, заложенных в Декларации по окружающей среде и развитию, принятой на Конференции ООН по окружающей среде и развитию от 14 июня 1992 года в Рио-де-Жанейро, однако

впервые в качестве объекта правового регулирования появляется в резолюциях Генеральной Ассамблеи ООН от 5 декабря 1986 и 7 декабря 1987, посвященных вопросам прекращения гонки вооружений и ядерным разоружением. Доказано, что параллельно, на международном уровне, формируется и ряд нормативно-правовых документов, в которых термин «экологическая безопасность» не упоминается, однако, на основании положений, закрепленных в Декларации Рио-де-Жанейро, и научных подходов к определению сущности экологической безопасности считается, что такие документы закладывают основы механизма обеспечения экологической безопасности. В работе поддерживается научная идея о необходимости разработки на международном уровне единого нормативного акта, посвященного вопросам обеспечения экологической безопасности.

Ключевые слова: экологическая безопасность, обеспечение экологической безопасности, международно-правовое регулирование, классификация нормативно-правовых актов, Экологическая Конституция Земли.

Krasnova Y. A. International legal regulation of environmental security

This article is dedicated to international legal regulation of environmental security. It is stated that environmental security is based on the principles, which had been established at the declaration of the Environment & Development which had been adopted on the United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro from 14 June, 1992. But firstly, as object of legal regulation, it appeared in UNO's General Assemblies resolutions from 5 December, 1986 and from 7 December, 1987, which had been dedicated to issues of armaments race finishing and nuclear disarmament. It is proved, that at the same time on international level some legal documents, where "environmental security" does not used had been formed. But according to the decisions which had been concluded on Rio de Janeiro's Declaration and according to the scientific approaches it is suggested that such documents established basics of environmental security supplying mechanism. Because of such a big quantity which used in research work, they've been classified in accordance with subject of legal regulation: a) acts, which ensure global environmental security, disaster prevention of planetary scale; b) acts, which ensure to prevent cross-border impact of activity under the jurisdiction and control of one state on the environment of other States; c) acts, which ensure regional environmental security; d) international legal acts, which introduces the mechanism of environmental security guarantee. The research work is supported to develop on international level unified legal act, which would be dedicated to the issues of environmental security ensuring.

Key words: environmental security, international legal regulation, classification of legal acts, the Constitution of the Earth.

Стаття надійшла до друку 25 березня 2016 р.